

Report on the implementation of the 2019 General Election review recommendations in Wales.

Adroddiad ar weithredu argymhellion adolygiad Etholiad Cyffredinol 2019 yng Nghymru

Introduction from the Chair of the Report Group, Mike O'Carroll

In the 2017 General Election the Liberal Democrats returned no MPs in Wales for the first time since the foundation of the modern Liberal Party in 1859. After a brief surge of optimism in 2019, including a narrow success in the Brecon & Radnorshire by-election and a narrow miss in the European election, the Welsh Liberal Democrats again returned no MPs in the 2019 General Election. Before 2019 we had two constituencies in the top 10 of the Liberal Democrat target seat list (by swing), after 2019 we have no seats in the top 20 Liberal Democrat targets. With just one MS and c.65 unitary authority councillors, we are at the lowest electoral ebb in the history of the Welsh Liberal Democrats.

This is not a counsel of despair. We increased our share of the vote in the 2019 General Election, with far fewer lost deposits than in 2017. Many local parties were able to campaign more actively than they had done at any time since the 2010 General Election. New activists have been drawn in and old relationships renewed. We're still here and still fighting.

Above all, we maintain our absolute determination to create a more liberal Wales, to build, as the preamble of the Liberal Democrat constitution makes clear, that "fair, free and open society, in which we seek to balance the fundamental values of liberty, equality and community, and in which no one shall be enslaved by poverty, ignorance or conformity." With such a vision, we have not only a desire but a duty to ensure that our setbacks are temporary and that we win over "hearts and minds" to achieve electoral success.

Following the General Election, in which the Liberal Democrat performance fell short of expectations across the UK, the Federal Board commissioned Dorothy Thornhill to lead a review into what went wrong. The Thornhill group reported in May 2020, with a no-holds barred analysis which outlined how the seeds of Liberal Democrat electoral failure were sown over many years, and provided a series of recommendations to correct shortcomings and secure a more successful future.

The recommendations contained in the Thornhill Review are broad in scale and federal in scope. Consequently, having discussed the Review, the Welsh Party Board (via the Party President, Paula Yates), approached me to assess the extent to which the recommendations applied in Wales, and how they could be translated into specific actions that address Welsh Liberal Democrat circumstances. Paula stressed to me the need for an independent analysis, and was happy for me to approach the task in any way that I thought productive. Paula had initiated a survey of Welsh Liberal Democrats members, and the responses to the survey have formed a key input of this report.

It is important to be clear what this report is not. It is not an analysis of the Welsh Liberal Democrats' performance in the 2019 General Election, nor a comprehensive review of how the Welsh Party has arrived at its current situation. It does not seek to allocate blame, critique specific decisions, or assess the performance of individuals. Rather, it is an analysis

of how the recommendations of the Thornhill Review can be tailored to our specific needs and circumstances in Wales, and translated into concrete actions that can make our party more successful in future.

In an attempt to get a broad perspective, I invited a number of others to form a small group to review with me the Thornhill recommendations and other evidence. These were Cllr Rhys Gwilym-Taylor (who was the Welsh representative to the Thornhill review), Helen Thomas (a long-term Welsh Party activist and former constituency organiser in North Devon), Mark Williams (former Welsh Party leader and former MP for Ceredigion), and Alison Willott (a long-term Welsh Party activist and former candidate). I am enormously grateful to all of them for giving up their time over the course of a long and unusual summer, and for their insight, creativity, and determination to help the Welsh Liberal Democrats succeed.

This report follows the thematic approach of the Thornhill review, dealing respectively with vision and purpose; clarity of leadership and decision-making; and re-building campaigning excellence. All of the proposed actions relate to recommendations of the Thornhill review.

It is important to stress that if proposed actions sometimes create an explicit or implicit criticism of previous Welsh Party performance, this is not a reflection on particular office holders in any given period; the Thornhill review makes clear that problems are long term and structural and we endorse this view. Most especially, it is not a reflection on current office holders within the Welsh Liberal Democrats, who in many cases took office after the 2019 General Election. I am aware of work already being undertaken by the current committees in response to self-identified challenges; in some cases the recommended actions contained here will have been pre-empted and the output may already be in the process of being delivered.

There are some overall themes that emerged in our discussion, which I wish to draw attention to. The challenges identified in the Thornhill Review often apply in Wales, only more so. For example, Thornhill comments that “Wales was an unfortunate example of [the] lack of local infrastructure”, an insight that we endorse and which was reflected in the member submissions that we received. There are four themes that came up time and again in our discussions, that I will emphasise here:

- **Long-term problems need long-term responses:**

The Thornhill Review concludes that the UKGE failure was “a result of the inherent and long term challenges the party faced”. We endorse this view with respect to Wales; few of the problems that plagued us in 2019 were new. Many of the recommended actions that we identify emphasise the need to plan for the long-term, over the course of several electoral cycles, and not be overly swayed by short-term pressures and objectives.

- **A culture of distrust:**

Again, this was a UK-wide issue identified in the Thornhill Review, which applies equally and perhaps especially in Wales. Thornhill speaks of “a rift that has occurred over several years

that has led many of our activists to feel things are ‘done to us’ by a central HQ that doesn’t know what it’s doing”. Member submissions that we received reflect that this perspective is strongly felt in Wales (albeit with “the Welsh Party” or “the leadership” used in lieu of “HQ”), and that healing this rift and building trust and confidence must be a central part of the Welsh Party’s focus over coming years.

- **The importance of local:**

While the Thornhill review emphasises the importance of local campaigning, we feel that this needs amplifying and repeating with respect to Wales. The electoral situation in which we find ourselves means that a quick return to representation in Westminster, or increased representation in Cardiff Bay, cannot be taken for granted. Therefore the importance of community politics, local campaigning, and especially local government elections, cannot be overstated.

- **The devolved-federal relationship:**

This is hardly addressed at all in the Thornhill review, but looms large in any discussions about the Welsh Liberal Democrats. This is especially the case in the ‘governance’ theme, where issues of delineation between Leader/President/CEO are complicated in Wales by further issues of delineation between the Welsh and Federal parties. We are clear that all parts of the Federal Party (HQ, Leader, President, Board) have at times shown a lack of respect for the constitutional position of the Welsh Party, and that this cannot be allowed to continue.

I must also address, briefly, Unite to Remain. I had hoped to avoid doing so, since opening old wounds is not in itself productive. However, in discussions about party culture, governance, and the devolved-federal relationship, the issue of UTR arose repeatedly. Members will have their own views about the value of the UTR arrangement, whereby the Liberal Democrats stood down in some seats in favour of Plaid Cymru, the Green Party and others. I will not comment on the wisdom of this arrangement, not least as the perspective of hindsight is a luxury only available after the event. However, the way in which the arrangement was implemented, sometimes against the wishes of the local parties involved; with little transparency; without clear constitutional authority; and with negotiations conducted outside Wales; has inevitably contributed to distrust within the Welsh Party.

Finally, we have (in most cases) sought to avoid proposing actions that impact directly the 2021 Senedd Cymru election campaign. This is for two reasons. First, because Lord German and the Senedd Election Campaign Team are in the middle of formulating and implementing their plans, and our input would risk confusion and undermining that activity. Second, because a key theme of our report is that the challenges facing the Party are long-term, and that they require long-term solutions. In contrast, a single election campaign, however important, is a more short-term activity. We wish the Senedd Campaign Team the very best of luck, and individually we will all be doing the most we can to return more MSs next May.

Mike O’Carroll
August 2020

Report and implementation

The report which follows is set out as a series of recommended actions, organised along the thematic approach of the Thornhill Review. The actions range from major projects, for example a project to develop a long-term vision for the Party (Action 1) to the relatively trivial, such as removing inconsistencies in the Party constitution (Action 17).

Overall, the report proposes a programme of projects and reforms, which should be 'owned' as a whole by the Welsh Party Board. With 40 different actions/projects, this programme represents a significant workload, especially when mapped to the limited resources of the Party. Nevertheless we would stress the urgency of this programme and we have proposed some timescales separately to the Board. We hope that they will set out a framework for delivery in short order, and ahead of autumn conference.

We are aware that Party at all levels has a strong tradition of producing reports and a much weaker tradition of implementation - indeed, many of the themes and actions included in our report can be found in similar exercises conducted over the previous 15 years. Therefore, we propose that the Report Group remains in situ, and provides an update to each Conference (spring and autumn) giving its assessment of the implementation by the Welsh Party Board, until all of the actions/projects have been completed.

We are of course neither omniscient nor omnipotent, and it is possible that the Welsh Party Board may reject our recommended action(s) on a given issue(s). In some cases we may have lacked complete information, in others we may be ignorant of projects already underway, and in some cases the Board's judgement may simply differ from our own. In such instances, we (the Report Group) will listen to the reasoning of the Board and if we are in agreement with them, then we will amend or remove the recommendation. If, having heard the Board's case, we nevertheless support our original recommendation, then we will highlight this difference of opinion in our next report to Conference, and will seek to make arrangements for Conference to discuss the matter.

Vision & Purpose: 1A

Based on the lives of people in the country today, create an inspiring, over-arching, and compelling vision which can guide the entire Liberal Democrats organisation for the duration of a parliament

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- Welsh politics exist as a separate field to UK politics and a distinct vision for the Welsh Liberal Democrats is needed, within the overarching vision of the Federal Party.
- It takes several years / elections for voters to understand an overall vision of a party and to form an opinion on its 'brand'.
- The Welsh Lib Dems have not had a multi-cycle and distinct vision since the 'home-rule' positioning pre-devolution.
- The Federal vision is a key input (but not determining factor) to the Welsh Party vision and the Federal Board have a project on vision due to report in March 2021.
- That member submissions to the Group showed an incredible diversity of views on what the vision of the party should be.
- That significant work on messaging is currently being undertaken ahead of the Senedd 2021 campaign.

ACTION 1: Welsh Board to put in place a project to develop a distinctive, long-term vision for the Welsh Liberal Democrats, considering the following points below:

- The Welsh Liberal Democrats need a distinct vision as a Welsh state party within the Federal Structure.
- This vision needs to be long-term, i.e. to survive as a coherent vision over several electoral cycles, 10-15 year timescale.
- This vision needs to be consistent with and underpinned by the Principles set out in the party constitution.
- The vision needs to be developed, bottom-up, from the membership of the party; and should include inputs from the whole Welsh Liberal Democrat family including Registered Supporters and former members.
- Professional help should be used to shape the members' vision into a brand and

messaging that communicates effectively to voters - this professional support may come from the Federal Party; or (if sufficient resources are available) from an external agency.

ACTION 2: Messaging for 2021 Senedd elections to be based on the values found in the Liberal Democrats constitution, bearing in mind that elements of this messaging are likely to contribute to a long-term vision

Vision and Purpose: 1b

Implementing the findings of Alderdice review into party diversity, in full, with urgency

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That the Alderdice review does not in fact have many clear, recommended actions, that can be followed/implemented.
- That, notwithstanding this, the importance and urgency of creating a more diverse culture and more representative body of candidates, councillors and party officers.
- That Welsh language ability might be considered as part of demographic diversity within the Welsh Liberal Democrats.
- That we have no information/data about how well or poorly the Welsh Lib Dems (candidates, councillors or members) reflect the demographic make-up of Wales, although work is being undertaken to rectify this.
- That some member submissions to the Group noted serious concerns about the complaints process, and that some also demonstrated a lack of understanding of current processes.

ACTION 3: Liaise with the Federal Party to understand what actions they are taking to implement Alderdice, and ensure that the same/similar actions are taken in Wales. Ensure in particular that this includes steps for demographic monitoring/reporting.

ACTION 4: Develop and implement a plan for further communication of the Party's recently implemented Independent Complaints process; and continue to contribute to the Federal Board's efforts to refine and improve the process including giving priority to reducing delay in the process.

Vision and Purpose: 1c

Develop a clear strategy which outlines ambitions for electoral success, in all types of elections, over the likely parliamentary period and how the entire organisation - national, state, regional, local, volunteer and employed - needs to use its collective

resources to achieve that

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That the Welsh Liberal Democrats have suffered a long period of decline and atrophying of support, organisation and representation; that the surviving organisation of the party is 'skeletal'; and that the continued survival (let alone future prosperity) of the Welsh Liberal Democrats is not guaranteed
- That in the face of such challenges, a strategy needs to be long-term, over several electoral cycles
- That local communities are the bases from which the Welsh Liberal Democrats draw their strength, and that any strategy must be drawn from the 'bottom-up'

ACTION 5: That a Strategy Group is established, reporting to Welsh Board, to develop a 10 year Strategic Plan for adoption by the Welsh Board and Welsh Conference, considering the following points

- Recognition that the Welsh Liberal Democrats are in a weaker position than at any point in their history (or that of the Liberal Party in Wales since the Great Reform Act), and that the strategy needs to reflect both the limited current resources of the Party but also the desperate need for a strong, campaigning, liberal party in Wales.
- Prioritisation of local campaigning, community politics, and local government elections; in order to grow a strong party that can compete effectively in all elections.
- That the strategy should be 'owned' by party members through Conference, and not something that is 'imposed' top-down.
- That the Strategy should be in accordance with the fundamental Principles of the party as set out in the constitution.
- That the strategy should be a 'living' document and should be adapted and edited (by Conference) where changing circumstances require.
- That all actions of the party at all levels should be related back to the strategy; that resources should be directed to the priorities identified within the strategy; and that resources should never be directed to projects that cannot be related back to the strategy.
- That people are the fundamental resource for the Welsh Party, and that mentoring, nurturing, developing and supporting our people needs to be at the heart of everything that we do.

- The document should include high-level targets for electoral performance, membership development, local party development, candidate identification, and other similar functions and outcomes.

ACTION 6: Conduct a Local Party audit as a key input into the strategic plan; to get a true understanding of the campaigning strength of the Welsh Party. This audit must include face-to-face (or Zoom) discussions with Local Party officers and not merely paper surveys. These audits should also include identification of Local Party training needs. The results of the audit (both individual and collective) should be communicated back to Local Parties.

Clarity of leadership and decision making: 2a **Clarify, codify, and communicate the roles of leader, CEO and president**

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That there have, over a period of decades, sometimes been serious challenges with the "division of labour" between the Welsh Party Leader, Welsh Party President, and the Welsh Party Chief Executive.
- That this has included differences of opinion over decision-making authority; unclear allocation of responsibilities; and a lack of focus for office holders that have sometimes left them frustrated.
- That the "division of labour" between devolved and federal offices and institutions creates additional tensions. The Federal Party Leader and Federal Party Chief Executive have sometimes made strategic and/or tactical decisions in relation to Wales that have demonstrated a lack of respect for the principles of devolved decision-making enshrined in the Liberal Democrats' constitution.
- That the communications between the Westminster Group and Assembly Group them have not been optimal.
- That the constitutions of both the Federal and Welsh Liberal Democrats currently take a 'minimalist' approach to describing the roles of the Leader, President, and CEO; and that with the exception of the CEO, no further descriptions exist elsewhere.

ACTION 7: To conduct a functions and responsibilities analysis, assessing all responsibilities that the Welsh Party in entirety has to deliver/fulfill, and to allocate these across Welsh Party Officers, Staff, Committees, Elected Representative Groups and Conference. This should include all of the points below:

- Responsibilities of each person/body should be allocated in a clear table.

- Interactions and lines of responsibility between people/bodies should be represented in an organogram.
- Where responsibilities are shared between people/bodies this should be clear and the conflict resolution mechanism (e.g. referral to a higher body) should also be clear.
- Responsibilities of the Federal Party in respect of Wales and the Welsh Party should be included in this exercise.
- This allocation of responsibilities should reflect and build upon that found within the current constitution - it is an exercise in clarification and codification rather than change.

ACTION 8: To codify the roles of all Welsh Party Officers (including Party Leader and Party President) through the development of Job Descriptions in line with the allocation of responsibilities identified in Action 7.

ACTION 9: To liaise with the Federal Board to ensure that the codification of Federal Leader, President and CEO roles respects the independence of the Welsh Party; and to delineate the respective responsibilities of the Federal and Welsh Party people/bodies through tables of responsibilities and/or an organogram.

ACTION 10: Ensure that the codified roles and responsibilities are reviewed and agreed upon after each new election for Welsh Party Leader; Welsh Party President and Welsh Party Board, and upon the appointment of any new Welsh Party Chief Executive. Ensure that the delineation of Federal/Welsh Party responsibilities is reviewed and agreed on following any new election of Federal Party Leader, Federal Party President and Federal Party Board, and upon the appointment of any new Federal Party Chief Executive.

Clarity of leadership and decision making: 2b

In response to the overall purpose and strategic direction (1a & 1c) a clear plan must be resourced to implement the necessary changes to organisational culture, processes, structures, and resources

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That decision-making processes in the Welsh Liberal Democrats have not always functioned as well as they should, with slow decision-making and sometimes decisions not made at all.
- That Welsh Party Committees have not consistently delivered the level of performance that is necessary for the Welsh Liberal Democrats to succeed; that pre-2016 committees had a limited role with most decisions and actions taken by Party staff; and that post-2016 there have been pockets of excellence within committees, but that some committees have

not successfully discharged their responsibilities.

- That, although the committee structure has relatively recently been amended and therefore changes to the 'superstructure' should be avoided; changes to make existing committees more effective should be considered.
- That there is insufficient technical expertise on Party Committees; that elections to Committees are rarely contested; and that accountability to members is weak.
- That there is a perception, evident especially from the member submissions, that decisions are sometimes taken outside of formal structures, by 'cliques' or self-appointed groupings.
- That staff and volunteers often face inappropriate or aggressive behaviour from a small number of members (which is not sufficiently challenged); and that there is at times a culture of negativity and confrontation in online groups.
- That the above has left some staff and volunteers demoralised and thereby reduces the talent pool and resources available to the Welsh Party.
- That the Party Officers and committee members make a considerable sacrifice of time and effort to support the Party, and that they rarely receive the recognition or gratitude that they deserve.
- That due to constitutional revisions in recent years, some elements of the Welsh Party constitution have become unclear or contradictory, and some essential elements (e.g. process for agreeing to support another party in government) appear to be missing.
- That many of these areas are currently being addressed by Party committees, and that the inclusion of an action here (or elsewhere in the report), does not imply that the Party is currently inactive in tackling these issues.

ACTION 11: To review the composition of the 'technical' Welsh Party committees, i.e. Policy Development; Campaigns & Communications; Member Development; and Finance and Resources, to ensure that they attract and retain sufficiently expert volunteers. This could include having fewer elected and more appointed or co-opted members (as is already the case with the Finance and Resources Committee), or indirect elections to some committees (e.g. local/regional party nominations to CCC).

ACTION 12: Following from the Strategy (Action 5) and functions analysis and organogram (Action 7), to ensure that the Welsh Party Board, in liaison with Committees, develops a Work Plan and performance targets for each Committee. The progress of each Committee should be monitored by the Welsh Party Board and reported to Conference. Within the

scope of responsibilities (Action 7) and the agreed Work Plan, the Executive Officers and their Committees should be empowered to take decisions without requiring further signoff or approval.

ACTION 13: Further to Action 12, a constitutional amendment should be developed and debated, to empower Welsh Party Board to dismiss a Committee if they fail to achieve the desired performance. New elections/appointments should be held, and all outgoing members of the Committee should be eligible for re-election or re-appointment.

ACTION 14: That any Welsh Party Officer, including the Welsh Leader, should be able to seek advice from whomever they choose. That no Welsh Party Officer or Body, including the Welsh Leader or the Welsh Party Board, should appoint anyone in any executive (i.e. non-advisory) capacity, except where they already hold office and are accountable under party structures (i.e. as Board members, Committee members, or as members of a Parliamentary Group). To bring forward a constitutional amendment to this effect.

ACTION 15: To introduce a constitutional amendment to the effect that people employed as staff by the Liberal Democrats, Welsh Liberal Democrats, Parliamentary or Senedd groups, should not be eligible to be full members of Welsh Party Board or Welsh Party Committees.

ACTION 16: To strengthen the process for managing conflicts of interests affecting Party Officers and committee members - to include a public register of interests similar to that required of Local Councillors.

ACTION 17: To review the Welsh Liberal Democrats' constitution and remove inconsistencies, errors, and references to non-extant offices or bodies. To review the Federal constitution and identify references to Welsh offices and bodies which require updating, and inform the Federal Constitutional Review Body as required.

ACTION 18: To (re-)introduce a protocol for agreeing to support a Welsh Government which contains other political parties, similar to Article 24 of the Federal Constitution.

ACTION 19: To complete a full review of candidate assessment, approval, selection, development, management, and mentoring considering the points outlined below:

- The need to have effective processes to identify candidates from all backgrounds and sections of society.
- There has often been a shortage of Assessors, and the quality of Assessors and therefore of the entire Approval process is sometimes perceived to be inconsistent. Therefore recruitment of Assessors with a demonstrably successful track record as candidates or representatives should be prioritised.

- The Approval grading system should be reviewed to consider: 1) is there a practical difference at the moment between 'green' and 'yellow' pass gradings, in terms of either eligibility for selections or development support? 2) Should there be a distinction in these things? (if not, would a simple Pass/Fail system be better?) 3) What time limitations should be placed on Approved status and how should it be reviewed and renewed?
- The Selection process should be reviewed to ensure that it is sufficiently transparent, fair, efficient and robust. Particular attention should be given to training of EROs.
- The Development of candidates, especially newly Approved candidates, requires continuing consideration. Most new roles have a compulsory training/induction process and this should be the same for Approved candidates.
- The ongoing Management of candidates has in many electoral cycles been almost non-existent (certainly outside target seats) in terms of role support, problem resolution, performance review. Recent developments in this area should be evaluated, built upon, and embedded.
- The Mentoring and pastoral care of candidates has recently been introduced under the auspices of the Member Development Committee and this process should be supported and embedded.

ACTION 20: To review the identification, selection and training of agents, with a view to having every local party possessing at least one (preferably several) trained agents by local elections in 2022.

ACTION 21: Further to Action 4 (communicating the Complaints process), to develop a process (short of the formal Complaints process) for challenging "low-level" inappropriate behaviour by party members towards staff or volunteers. E.g., this could involve the Chief Executive or a Welsh Party office-holder speaking informally to the member concerned.

ACTION 22: To develop an ongoing, multi-channel, communications plan about the structure and activities of the Welsh Party (i.e. Board, Committees and Staff). This should be focused on providing information to those who want it and to Local Party Executives. As one small example, each Executive Officer could provide a bi-monthly bullet point update on the work of their committee, which could be circulated to an opt-in email list.

Note: Welsh Party Leader

The Group considered the crucial role of the Welsh Party Leader and whether the election process and role support were sufficient for the Party to achieve its objectives. It was agreed that current mechanisms are probably appropriate but that the political environment can change rapidly and that the Board and/or Conference should not hesitate to review these mechanisms if/when they feel necessary.

Re-building Campaigning Excellence: 3a

Start now to develop a specific strategy which outlines our ambitions for the next General Election and the plan for how we intend to use our collective resources to achieve that.

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That UK General Elections are only one of a series of elections in which the Welsh Liberal Democrats compete; and that there are currently limited prospects for success in UK General Elections.
- That UK General Elections do however receive the highest voter engagement (turnout) and are often the most substantial drivers of interest, membership and volunteering.
- That the foundation of success in elections at all levels is developing strong local parties, and building a strong local support base either across a constituency or in "islands" or specific wards within a constituency/region.
- That "targeting" of specific constituencies does have a place in UK General Elections, but that this must be balanced with a recognition that the long-term success of the party requires growing the membership and activist base across Wales.
- That the Thornhill Review comments about poor and unrealistic targeting have applied equally in Wales, and that communications about targeting have been confusing and inconsistent including to teams and candidates in target seats.
- That the principles of constituency targeting apply much less strongly in Senedd elections, where a "near-miss" in a constituency will often (though certainly not always) result in success on a regional list.
- That member submissions reflect a perception that targeting decisions are sometimes based on personalities and not on clear and objective principles.

ACTION 23: That within the ambit of the long-term strategy (Action 5), that specific

electoral objectives should be agreed for each set of major elections (Westminster, Senedd, local), based on the principles outlined below:

- Initial objectives for the next electoral cycle for whichever level (Westminster, Senedd, local) should be agreed within 12 months of the previous election to that body/bodies.
- The objectives should be realistic and include an assessment of the resources required to achieve those objectives.
- A specific action plan should be put in place for each electoral event, such that there will always be in existence three such action plans (Westminster, Senedd, local), except in the 12 months following a given election.
- The electoral objectives and action plans should be updated in relation to events (other elections, by-elections etc.) and should in any case be reviewed by the Welsh Party Board at least once every 12 months.
- The Welsh Party Board, Welsh Campaigns & Candidates Committee, Welsh Chief Executive, Federal Campaigns Committee, and Federal Director of Campaigns, will all be key contributors to the objectives and action plans.
- That monitoring and delivering the action plans will form a key part of the activity of CCC.

ACTION 24: To develop, implement and regularly review a process for responding to by-elections (Westminster, Senedd, local); including building a financial reserve that can be used for by-elections; and identifying what support can be provided by the Welsh Party to support Local Parties to run successful campaigns in local by-elections.

ACTION 25: To work with the Federal Director of Campaigns to identify constituency target seats (if any) for the next UK General Election only, and to support and develop those seats appropriately. To be clear, we do NOT recommend constituency-targeting for the 2021 Senedd Election.

- Seat targeting, especially in respect of calls for support from volunteers outside of the constituency, must be considered an extra help to get seats “over the line” and not a replacement for an effective local party campaign team.
- Communications regarding targeting should be respectful of volunteers (including candidates), their commitments, and their diverse responsibilities. No-one should feel that they are “letting the side down” if they are unable for any reason to campaign in a target seat.

- As part of their target seat objectives, target seat local parties should develop plans to support adjacent local parties whose support they themselves will benefit from during elections.
- In terms of financial and staffing resources (as opposed to volunteer resources), target seats should where possible be developed over the long-term, potentially over more than one Westminster cycle. Target seat candidates should be considered as a crucial part of this long-term development.
- Criteria for selecting target seats should follow the principles of the Thornhill Review which outlined the weaknesses with the 2019 demographic polling models and the importance of ground-based inputs such as local government elections, membership and volunteer data, and campaigning activity.

Re-building Campaigning Excellence: 3b

Understand and put in place the training, staffing and fundraising resources needed to win in target seats, achieve our ambitions in aspiring target seats, and support all other seats as needed

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That target seat issues have been considered under 3a (above) and that therefore focus in this area should be on supporting all seats and local parties.
- That the Thornhill Review singles out Wales as “an unfortunate example of [the] need for local infrastructure” and that this comment was supported by member submissions and by the experiences of this Report Group.
- That weak, small and moribund local parties is a particular issue, with one member submission referring to “Potemkin villages”.
- That local activists in many areas feel unsupported and also perceive that the leadership of the Welsh Party do not care about local parties or local campaigning in general. This comes across strongly in member submissions. Conversely, many (if not all) members of Welsh Party Board and CCC would claim to be strong advocates of local campaigning, so this disconnect needs to be addressed.
- That there is not a strong culture of campaigning in the Welsh Liberal Democrats, that active year-round campaigning (in the sense of regular leaflet delivery and especially canvassing) is viewed by many members (even active members) as a niche and not a core activity. Many activists only campaign at election time
- That elected local councillors across Wales can feel ignored although they are likely to

have experience and ideas which could benefit the party more widely.

- That there is a general lack of specific skills among the volunteer base (e.g. using Connect, designing leaflets, or simply knowing what is required to win a ward). However, training sessions that have been organised by the Welsh Party or by ALDC have been poorly attended. Therefore the issue of training and up-skilling may have to be addressed differently to how it has been to date.
- That SERCs currently function very poorly in most regions, but that they could form a crucial link in supporting weaker local parties if they functioned more effectively.
- That local branches (of Local Parties) can be crucial in building a campaigning and fundraising base across a constituency, and should be encouraged among Local Parties whose membership base and level of development supports it.
- That the Unite to Remain arrangement accentuated the problems both of development of weak local parties; and of disconnect and distrust between local parties and the party leadership. It is understood that commitments were made about financial support for constituencies that were 'stood-down' and these commitments must be made good.

ACTION 26: Following the Local Party audit (Action 6) a development action plan should be agreed by each Local Party, with the support of the staff Development Officer. This should be led by the Local Party (Executive and key activists) and should include electoral, membership, campaigning and fundraising targets that are realistic to that Local Party's stage of development, and a series of agreed actions to be completed to work towards those targets. It should outline any training and resource requirements that are agreed with the Development Officer.

ACTION 27: Linked to the Local Party development plans (Action 26), to assign each constituency and Local Party appropriately on any pathway developed by the Federal Party in line with Thornhill recommendation 3b(ii).

ACTION 28: CCC should actively lead and encourage campaigning activity in all parts of Wales, for example by holding monthly or bi-monthly "Action Days" that visit each constituency in Wales over the period of an electoral cycle.

ACTION 29: To support communications, exchange of ideas and provision of mutual support between local councillors, probably via remote meetings; and to embed an expectation that senior Party Officers (President, Deputy President, Leader, Executive Officer Policy Development, Executive Officer Campaigns and Candidates) should seek to meet with each Council Group at least once over the course of a three-year term.

ACTION 30: As part of building a campaigning culture, Conference Committee should

consider holding at least one campaign training/briefing session in the main plenary of each Conference, 'flipping' the usual arrangement where policy is debated in the main plenary and training sessions are held in breakouts.

ACTION 31: To conduct a full review of SERCs, to define their role and improve their effectiveness, bringing forward constitutional amendments if necessary, giving consideration to the points outlined below:

- Should SERCs have a broader function? The Report Group can see the potential for stronger SERCs to support weaker local parties, perhaps as co-owners of the Local Party development plans (Action 26) and especially by organising training programmes for Local Parties within a region.
- How should SERCs be comprised? Should more SERC positions be filled by Local Party Officers ex-officio? The Report Group suggests that much of the current weakness of SERCs is because they are an ill-defined 'afterthought' to Local Party elections, and filled by less committed or less capable activists.

ACTION 32: To develop a training plan linked to the needs identified in the Local Party development plans (Action 26), with a view that specific training plans should be developed with individual Local Parties, or groups of Local Parties, as opposed to generic, centrally-delivered training.

ACTION 33: To provide specific training or advice on the development of a branch structure, aimed at seats / Local Parties at a suitable stage of the development pathway (see Action 27)

ACTION 34: To consult Local Parties who stood down candidates as part of the Unite to Remain arrangement and to agree a support package with each affected Local Party, including fulfilling any specific commitments which were made ahead of the 2019 General Election.

Re-building Campaigning Excellence: 3c **Understand and put in place the resources and processes needed for the development and implementation of inspiring and successful general election campaigns**

The following considerations affected the Group's view of how this should apply to Wales:

- That the recommendations in this section of the Thornhill Review, regarding the operational delivery of an election campaign, apply to Wales in much the same way that they apply to the federal context, save that the Welsh Party has much smaller financial and staffing resources than the Federal Party.

- That quality of communications and messaging during election campaigns has often been weak and disjointed (this is a long-term issue not specific to GE 2019).
- That the quality of election literature, creative design, and digital advertising has often been particularly weak in Wales.
- That fundraising activity has been weak in Wales over the long-term, and that the recruitment of a dedicated Fundraising Officer is welcome.
- That there has been some concern expressed regarding the sources of some donations made to the Welsh Party, its candidates, or Party Officers.
- That the Unite to Remain pact may have had a negative impact on our immediate electoral performance (it certainly had a negative impact in some constituencies) and certainly had a negative impact on trust and confidence within the party.
- That article 19.1 of the Federal LD Constitution outlines that the selection of candidates is a State Party responsibility, and article J6 of the Welsh LD Constitution says that “The Campaigns and Candidates Committee shall ensure that prospective candidates are selected for each... parliamentary constituency”. Notwithstanding the distinction between prospective candidates and nominated candidates, the Review Group are concerned that the mechanisms that were used for standing down candidates in GE2019 were not within the spirit of either the Federal or Welsh constitutions, or of good practice of party democracy.
- That in future no electoral pact affecting Wales should ever be agreed without a positive motion of support from Welsh Conference, that any such motion should be raised well before an expected election (as otherwise public dissension is necessarily constrained).

ACTION 35: Following the development of the long-term strategy (Action 5), all stakeholders should identify any gaps in resource that may prevent its successful implementation, and the Chief Executive in collaboration with the Welsh Party Board, should formulate a plan to identify any shortcomings.

ACTION 36: Fundraising should be included in the mandatory training for candidates, suggested in Action 19, and as a core component of the Local Party development action plans (Action 26).

ACTION 37: To develop, implement and communicate a Donations Protocol for the Welsh Liberal Democrats, taking into consideration not only legal requirements but also ethical considerations, transparency, and internal scrutiny. This protocol should apply to the Welsh Liberal Democrats, Local Parties, SERCs, SAOs, candidates, elected representatives, and Party Officers.

ACTION 38: To provide input into the Federal Party's development of a protocol for approaching electoral pacts (Thornhill: 3c(x)), to the effect that any decision to enter into an electoral pact in Wales, should be a decision for the Welsh Party and that any negotiations conducted by Federal Officers should not apply in Wales unless approved via a mechanism outlined in the Welsh LD Constitution. Should the Federal Party publish a protocol that does not reflect this position, to submit a Constitutional Amendment to Federal Conference giving effect to the position outlined above.

ACTION 39: To prepare and submit a constitutional amendment to Welsh Conference, to the effect that no electoral pact affecting Westminster or Senedd elections should ever be negotiated or agreed without a positive motion of support agreed by Welsh Conference. To amend section J to include a provision that CCC shall take all actions in their power to ensure the nomination (and not merely selection) of candidates for every Senedd and Westminster Constituency, except following the invocation of any electoral pact motion noted above.

Cyflwyniad gan Gadeirydd y Grŵp, Mike O'Carroll

Yn Etholiad Cyffredinol 2017, ni wnaeth y Democratiaid Rhyddfrydol ddychwelyd unrhyw aelodau seneddol yng Nghymru am y tro cyntaf ers sefydlu'r Blaid Ryddfrydol fodern ym 1859. Ar ôl ymchwydd byr o optimistiaeth yn 2019, gan gynnwys llwyddiant agos yn isetholiad Brycheiniog a Maesyfed a methu o drwch blewyn yn etholiadau Ewrop, unwaith yn rhagor, ni ddychwelodd Democratiaid Rhyddfrydol Cymru unrhyw ASau yn Etholiad Cyffredinol 2019. Cyn 2019, roedd gennym ddwy etholaeth yn neg uchaf rhestr etholaethau targed y Democratiaid Rhyddfrydol (ar sail gogwydd), ond ar ôl etholiad 2019, nid oes gennym unrhyw seddi yn 20 uchaf rhestr etholaethau targed y Democratiaid Rhyddfrydol. Erbyn hyn, mae gennym ni un Aelod o'r Cynulliad a thua 65 o gynghorwyr mewn awdurdodau unedig, a dyma'r lefel isaf erioed o gynrychiolaeth etholaethol yn hanes Democratiaid Rhyddfrydol Cymru.

Nid cyngor anobaith yw hyn. Fe wnaethom ni gynyddu ein cyfran o'r bleidlais yn Etholiad Cyffredinol 2019, a cholli llawer yn llai o flaendaliadau nag yn 2017. Llwyddodd llawer o bleidiau lleol i ymgyrchu'n fwy gweithgar nag ar unrhyw adeg ers Etholiad Cyffredinol 2010. Mae ymgyrchwyr newydd wedi cael eu denu at y blaid ac mae hen berthnasod wedi cael eu hadnewyddu. Rydym ni'n dal yma ac yn dal i frwydro.

Yn anad dim, rydym yn cynnal ein penderfyniad llwyr i greu Cymru fwy rhyddfrydol, i adeiladu, fel mae rhaglith cyfansoddiad y Democratiaid Rhyddfrydol yn ei ddatgan yn eglur, "cymdeithas deg, rydd ac agored, lle rydym yn ceisio cydbwysu gwerthoedd sylfaenol rhyddid, cydraddoldeb a chymuned, ac lle na fydd unrhyw un yn cael ei gaethiwo gan dlodi, anwybodaeth na chydymffurfiaeth". Yn sgil gweledigaeth o'r fath, mae gennym ni ddyletswydd yn ogystal ag awydd i sicrhau fod ein rhwystrau yn rhai dros dro a'n bod ni'n llwyddo i ennill "calonnau a meddyliau" i sicrhau llwyddiant etholiadol.

Yn dilyn yr Etholiad Cyffredinol, ble gwelwyd perfformiad y Democratiaid Rhyddfrydol yn methu â chyflawni disgwyliadau ledled y DU, fe wnaeth y Bwrdd Ffederal gomisiynu Dorothy Thornhill i arwain adolygiad o'r hyn oedd wedi mynd o'i le. Cafwyd adroddiad gan grŵp Thornhill ym Mai 2020, ac roedd yn cynnwys dadansoddiad di-flewyn-ar-dafod oedd yn amlinellu sut cafodd hadau methiant etholiadol y Democratiaid Rhyddfrydol eu hau dros flynyddoedd lawer, ac yn cynnig cyfres o argymhellion i unioni methiannau a sicrhau dyfodol mwy llwyddiannus.

Mae argymhellion Adolygiad Thornhill yn rhai eang ac yn ffederal o ran eu cwmpas. Yn sgil hynny, ar ôl trafod yr Adolygiad, fe wnaeth Bwrdd y Blaid yng Nghymru (trwy law Llywydd y Blaid, Paula Yates), ofyn i mi asesu i ba raddau roedd yr argymhellion yn berthnasol yng Nghymru, a sut y gellid eu trosi yn gamau gweithredu penodol sy'n mynd i'r afael ag amgylchiadau Democratiaid Rhyddfrydol Cymru. Pwysleisiodd Paula fod angen dadansoddiad annibynnol, ac roedd hi'n fodlon i mi ymdrin â'r dasg mewn unrhyw ffordd a

fyddai'n gynhyrchiol yn fy marn i. Roedd Paula wedi cynnal arolwg o aelodau Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, ac mae'r ymatebion i'r arolwg wedi cyfrannu'n allweddol at yr adroddiad hwn.

Mae'n bwysig bod yn eglur ynghylch beth na fwriedir i'r adroddiad hwn ei wneud. Ni fwriedir iddo fod yn ddadansoddiad o berfformiad Democratiaid Rhyddfrydol Cymru yn Etholiad Cyffredinol 2019, nac yn adolygiad cynhwysfawr o sut mae'r blaid yng Nghymru wedi cyrraedd ei sefyllfa bresennol. Nid yw'n ceisio pennu bai, beirniadu penderfyniadau penodol, nac asesu perfformiad unigolion. Yn hytrach na hynny, mae'n dadansoddi sut gellir teilwra argymhellion Adolygiad Thornhill i'n hanghenion a'n hamgylchiadau penodol yng Nghymru, a'u trosi yn gamau gweithredu penodol a all sicrhau fod ein plaid yn fwy llwyddiannus yn y dyfodol.

I geisio canfod safbwyntiau ehangach, fe wnes i wahodd nifer o bobl eraill i sefydlu grŵp bychan i gydweithio â fi i adolygu argymhellion Thornhill a thystiolaeth arall. Aelodau'r grŵp oedd Rhys Gwilym-Taylor (cynrychiolydd Cymru ar gyfer adolygiad Thornhill), Helen Thomas (un o ymgyrchwyr y blaid yng Nghymru ers tro byd a chyn-drefnydd etholaeth yng Ngogledd Dyfnaint), Mark Williams (cyn-arweinydd y blaid yng Nghymru ac AS blaenorol Ceredigion), ac Alison Willott (un o ymgyrchwyr y blaid yng Nghymru ers tro byd ac ymgeisydd blaenorol). Rwy'n hynod o ddiolchgar iddynt am wirfoddoli eu hamser yn ystod haf hir ac anarferol, ac am eu sylwgarwch, eu creadigrwydd, a'u hawydd i helpu Democratiaid Rhyddfrydol Cymru i lwyddo.

Mae'r adroddiad yn dilyn dull thematig adolygiad Thornhill, gan ymdrin yn y drefn hon â gweledigaeth a diben; eglurder arweinyddiaeth a phrosesau gwneud penderfyniadau; ac ailadeiladu rhagoriaeth ymgyrchu. Mae'r holl gamau gweithredu arfaethedig yn gysylltiedig ag argymhellion adolygiad Thornhill.

Mae'n bwysig pwysleisio, os yw rhai o'r camau arfaethedig yn creu beirniadaeth eglur neu ddealedig o berfformiad blaenorol y Blaid yng Nghymru, nid yw hyn yn adlewyrchiad o unrhyw ddeiliaid swyddi penodol yn ystod unrhyw gyfnod penodedig; mae adolygiad Thornhill yn datgan yn eglur fod y problemau yn rhai tymor hir ac yn ymwneud â strwythurau, ac rydym ni'n ategu'r safbwynt hwn. Yn anad dim, nid yw'n adlewyrchu deiliaid swyddi presennol Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, y gwnaeth llawer ohonynt gychwyn gwneud y gwaith wedi Etholiad Cyffredinol 2019. Rwy'n ymwybodol o waith sydd eisoes yn cael ei wneud gan y pwyllgorau presennol mewn ymateb i heriau y maent hwy eu hunain wedi'u nodi. Mewn rhai achosion, bydd y camau argymelledig sydd wedi'u cynnwys yma eisoes wedi cael eu sefydlu ac efallai fod y canlyniad wrthi'n cael ei gyflawni.

Ceir nifer o themâu cyffredinol a ddaeth i'r amlwg yn ystod ein trafodaeth, ac rwy'n dymuno dwyn sylw atynt. Mae llawer o'r heriau a nodwyd yn Adolygiad Thornhill yn berthnasol i Gymru, ond yn fwy perthnasol fyth. Er enghraifft, yn ôl Thornhill, "Roedd Cymru yn enghraifft anffodus o'r diffyg seilwaith lleol"; rydym ni'n cytuno â'r sylw hwn ac adlewyrchwyd hyn yn y sylwadau a gawsom ni gan aelodau. Ceir pedair thema a ddaeth i'r

amlwg dro ar ôl tro yn ein trafodaethau, ac fe wnaif i bwysleisio'r themâu hynny yma:

- **Mae angen ymatebion tymor hir i ddatrys problemau tymor hir:**

Mae Adolygiad Thornhill yn casglu fod y methiant yn Etholiad Cyffredinol y Deyrnas Unedig “yn deillio o'r heriau cynhenid a thymor hir a wynebai'r blaid”. Rydym ni'n cytuno â'r safbwynt hwn mewn perthynas â Chymru; nid oedd llawer o'r problemau a wnaeth ein poeni ni yn 2019 yn rhai newydd. Mae llawer o'r camau gweithredu argymelledig rydym ni'n eu nodi yn pwysleisio'r angen i gynllunio at y tymor hir, yn ystod sawl cylch etholiadol, a pheidio cael ein dylanwadu gan bwysau ac amcanion tymor byr.

- **Diwylliant o ddrwgdybiaeth:**

Unwaith yn rhagor, roedd hon yn broblem ar lefel y Deyrnas Unedig a nodwyd yn Adolygiad, ac mae hynny'n berthnasol i'r un graddau i Gymru, ac yn arbennig o berthnasol yma efallai. Mae Thornhill yn cyfeirio at “ymraniad sydd wedi digwydd dros nifer o flynyddoedd sydd wedi gwneud i ymgyrchwyr gredu fod pethau 'yn cael eu gwneud i ni' gan bencadlys canolog di-glem”. Mae'r sylwadau gan aelodau y gwnaethom ni eu derbyn yn dangos fod y safbwynt hwn yn cael ei deimlo'n gryf yng Nghymru (er y defnyddir “y Blaid yng Nghymru” neu'r “arweinyddiaeth” yn hytrach na'r “pencadlys”), a bod yn rhaid i'r gwaith o ddatrys yr ymraniad hwn a datblygu ymddiriedaeth a hyder fod yn rhan allweddol o ffocws y Blaid yng Nghymru yn ystod y blynyddoedd sy'n dod.

- **Pwysigrwydd yr elfen leol:**

Mae adolygiad Thornhill yn pwysleisio pwysigrwydd ymgyrchu'n lleol, ond rydym ni'n teimlo fod angen ymhelaethu ar hyn a'i ailadrodd mewn perthynas â Chymru, Mae'r amgylchiadau etholiadol rydym ni'n eu hwynebu yn golygu na ellir cymryd yn ganiataol y byddwn yn dychwelyd yn gyflym i sefyllfa o gynrychiolaeth yn San Steffan, na mwy o gynrychiolaeth ym Mae Caerdydd. Oherwydd hynny, ni ellir gorbwysleisio pwysigrwydd gwleidyddiaeth gymunedol, ymgyrchu lleol, ac etholiadau llywodraeth leol yn enwedig.

- **Y berthynas ddatganoledig a ffederal:**

Prin y rhoddir sylw i hyn yn adolygiad Thornhill, ond mae'n elfen bwysig iawn mewn unrhyw drafodaethau ynghylch Democratiaid Rhyddfrydol Cymru. Mae hyn yn enwedig o wir yn achos y thema 'llywodraethu', ble caiff materion yn ymwneud â dynodi cyfrifoldebau rhwng yr Arweinydd, y Llywydd a'r Prif Weithredwr eu cymhlethu yng Nghymru gan faterion ychwanegol yn ymwneud â dynodi cyfrifoldebau rhwng y Blaid yng Nghymru a'r Blaid Ffederal. Rydym ni'n glir fod holl rannau'r Blaid Ffederal (Pencadlys, Arweinydd, Llywydd, Bwrdd) wedi dangos diffyg parch at brydiau at sefyllfa gyfansoddiadol y Blaid yng Nghymru, ac ni ellir caniatáu i hynny barhau.

Mae'n rhaid i mi hefyd ymdrin yn gryno ag Uno i Aros. Roeddwn i wedi gobeithio osgoi gwneud hynny, oherwydd nid yw codi hen grachen yn gynhyrchiol ynddo'i hun. Fodd bynnag, yn ystod trafodaeth am ddiwylliant y blaid, llywodraethu, a'r berthynas ddatganoledig a ffederal, crybwyllwyd Uno i Aros sawl gwaith. Bydd gan rai aelodau eu safbwyntiau eu hunain ynghylch gwerth cytundeb Uno i Aros, pan wnaeth y Democratiaid

Rhyddfrydol dynnu enwebiad eu hymgeisydd yn ôl mewn rhai etholaethau er budd Plaid Cymru, y Blaid Werdd ac eraill. Ni wnaif i gynnig sylwadau ynghylch doethineb y trefniant hwn, yn enwedig o gofio mai dim ond ar ôl digwyddiad y gellir edrych yn ôl. Fodd bynnag, mae'r dull o weithredu'r trefniant, yn erbyn dymuniadau'r pleidiau lleol oedd dan sylw ar brydiau, heb lawer o dryloywder, heb awdurdod cyfansoddiadol eglur, a thrwy gynnal trafodaethau oddi allan i Gymru oll wedi cyfrannu'n ddi-os at ddrwgdybiaeth ymhlith y Blaid yng Nghymru.

Yn olaf, rydym ni (ar y cyfan) wedi ceisio osgoi cynnig camau gweithredu a wnaiff effeithio'n uniongyrchol ar ymgyrch etholiadau'r Senedd yn 2021. Ceir dau reswm dros hyn. Yn gyntaf, mae'r Arglwydd German a Thîm Ymgyrch Etholiadau'r Senedd wrthi'n llunio ac yn gweithredu eu cynlluniau, a gallai cyfraniad gennym ni beri dryswch ac arwain at ddisodli'r gweithgarwch hwnnw. Yn ail, mae un o themâu allweddol ein hadroddiad yn pwysleisio fod yr heriau mae'r Blaid yn eu hwynebu yn rhai tymor hir, ac mae angen atebion tymor hir i'w datrys. Mewn cyferbyniad, mae un ymgyrch etholiadol, nid waeth pa mor bwysig yw hynny, yn fwy o weithgarwch tymor byr. Dymunwn bob llwyddiant i Dîm Ymgyrch Etholiadau'r Senedd, a byddwn ni fel unigolion yn gwneud ein gorau glas i sicrhau yr etholir rhagor o Aelodau'r Cynulliad y mis Mai nesaf.

Mike O'Carroll

Awst 2020

Adroddiad a Gweithredu

Mae'r adroddiad sy'n dilyn yn cynnwys cyfres o gamau gweithredu argymelledig, ac mae wedi'i drefnu yn unol â dull thematig Adolygiad Thornhill. Mae'r camau yn amrywio o brosiectau sylweddol, er enghraifft, prosiect i ddatblygu gweledigaeth tymor hir ar gyfer y Blaid (Cam Gweithredu 1), i bethau llai arwyddocaol, megis diddymu anghysonderau sy'n bodoli yng nghyfansoddiad y Blaid (Cam Gweithredu 17).

Ar y cyfan, mae'r adroddiad yn cynnig rhaglen o brosiectau a diwygiadau, a dylai Bwrdd y Blaid yng Nghymru fod yn 'berchen' ar yr adroddiad cyfan.

Mae'r rhaglen yn cynnwys 40 o wahanol gamau gweithredu a phrosiectau, ac felly, mae'n faich gwaith sylweddol, yn enwedig ar ôl ei fapio i adnoddau cyfyngedig y Blaid. Fodd bynnag, hoffem ni bwysleisio'r angen dybryd i gyflawni'r rhaglen hon, ac rydym ni wedi cynnig rhywfaint o amserlenni ar wahân i'r Bwrdd. Rydym ni'n gobeithio y byddant yn mynd ati'n gyflym, a chyn cynhadledd yr hydref, i nodi fframwaith i gyflawni'r amcanion.

Rydym ni'n gwybod fod gan y Blaid ar bob lefel draddodiad cryf o lunio adroddiadau a thraddodiad llawer gwannach o safbwynt eu rhoi ar waith. Yn wir, gellir canfod llawer o themâu a champau gweithredu o'n hadroddiad mewn ymarferion tebyg a gwblhawyd yn ystod y 15 mlynedd ddiwethaf. Felly, rydym ni'n cynnig y dylai Grŵp yr Adroddiad barhau i fodoli, ac y dylai roi diweddariad ym mhob Cynhadledd (gwanwyn a hydref), yn cynnwys ei asesiad o'r gweithredu gan Fwrdd y Blaid yng Nghymru, nes bydd yr holl gamau gweithredu a'r prosiectau wedi cael eu cwblhau.

Wrth gwrs, nid ydym ni'n hollwybodol nac yn hollalluog, ac mae'n bosibl y gwnaiff Bwrdd y Blaid yng Nghymru wrthod ein cam(au) gweithredu argymelledig ynghylch mater neu faterion penodol. Mewn rhai achosion, efallai nad oedd gennym ni'r wybodaeth lawn, ac mewn achosion eraill, efallai nad ydym ni'n ymwybodol o brosiectau sydd eisoes ar y gweill, ac mewn achosion eraill, efallai bydd barn y Bwrdd yn wahanol i'n barn ni. Dan amgylchiadau o'r fath, fe wnawn ni (Grŵp yr Adroddiad) wrando ar resymeg y Bwrdd ac os byddwn ni'n cytuno â hynny, fe wnawn ni ddiwygio neu ddiddymu'r argymhelliad. Os byddwn ni, ar ôl gwrando ar ddadl y Bwrdd, yn cefnogi ein hargymhelliad gwreiddiol serch hynny, fe wnawn ni ddwyn sylw at y gwahaniaeth barn hwn yn ein hadroddiad nesaf i'r Gynhadledd, a byddwn yn ceisio gwneud trefniadau i alluogi'r Gynhadledd i drafod y mater.

Gweledigaeth Diben: 1A

Ar sail bywydau pobl yn y wlad heddiw, creu gweledigaeth ysbrydolgar, droswaol a deniadol a all lywio sefydliad cyfan y Democratiaid Rhyddfrydol trwy gydol oes senedd

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Mae gwleidyddiaeth Cymru yn bodoli fel maes arwahan i wleidyddiaeth y DU, ac mae angen gweledigaeth neilltuol ar gyfer Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, o fewn gweledigaeth droswaol y Blaid Ffederal.
- Bydd angen nifer o flynyddoedd ac etholiadau i alluogi pleidleiswyr i ddeall gweledigaeth gyffredinol plaid a sefydlu barn ynghylch ei 'brand'.
- Nid yw Democratiaid Rhyddfrydol Cymru wedi bod â gweledigaeth nodedig sydd wedi para dros sawl cylch etholiadol ers y safbwynt ynghylch 'ymreolaeth' cyn datganoli.
- Mae'r weledigaeth Ffederal yn gyfraniad allweddol (ond nid yn ffactor tyngedfennol) at weledigaeth y Blaid yng Nghymru, ac mae'r Bwrdd Ffederal wrthi'n cynnal prosiect ynghylch gweledigaeth y bydd adroddiad yn cael ei gyhoeddi yn ei gylch ym Mawrth 2021.
- Roedd y sylwadau a gafodd y Grŵp gan aelodau yn dangos amrywiaeth ryfeddol o safbwyntiau ynghylch beth ddylai gweledigaeth y blaid fod.
- Mae gwaith sylweddol ynghylch negeseuon yn digwydd ar hyn o bryd cyn ymgyrch Etholiadau'r Senedd yn 2021.

CAM 1: Dylai Bwrdd Cymru sefydlu prosiect i ddatblygu gweledigaeth neilltuol a thymor hir ar gyfer Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, gan ystyried y pwyntiau dilynol (isod):

- Mae ar Ddemocratiaid Rhyddfrydol Cymru angen gweledigaeth nodedig fel plaid wladol yng Nghymru o fewn y Strwythur Ffederal.
- Mae angen i'r weledigaeth fod yn weledigaeth tymor hir, h.y. i oroesi fel gweledigaeth gydlynol dros nifer o gylchoedd etholiadol, dros gyfnod o 10-15 mlynedd.
- Mae angen i'r weledigaeth hon fod yn gyson a dylai'r Egwyddorion a ddisgrifir yng nghyfansoddiad y Blaid fod yn sail iddi.
- Mae angen i'r weledigaeth gael ei datblygu, o'r gwaelod i fyny, o blith aelodaeth y blaid; a

dylai gynnwys cyfraniadau gan deulu cyfan Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, yn cynnwys Cefnogwyr Cofrestredig a chyn-aelodau.

- Dylid defnyddio cymorth proffesiynol i helpu i lunio gweledigaeth yr aelodau yn frand a negeseuon sy'n cyfathrebu'n effeithiol â phleidleiswyr – gall y Blaid Ffederal gynnig y cymorth proffesiynol hwn; neu (os bydd adnoddau digonol ar gael) gellir cael y cymorth hwnnw gan asiantaeth allanol.

CAM 2: Dylai'r negeseuon ar gyfer etholiadau'r Senedd yn 2021 fod yn seiliedig ar y gwerthoedd sydd i'w canfod yng nghyfansoddiad y Democratiaid Rhyddfrydol, gan gofio fod elfennau o'r negeseuon hyn yn debygol o gyfrannu at y weledigaeth tymor hir.

Gweledigaeth a Diben: 1b

Gweithredu canfyddiadau adolygiad Alderdice ynghylch amrywiaeth yn y blaid, yn llawn a chyn gynted ag y bo modd

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Nid yw adolygiad Alderdice yn cynnwys llawer o gamau gweithredu eglur ac argymelledig y gellir eu dilyn/gweithredu
- Er gwaethaf hyn, mae creu diwylliant mwy amrywiol a chorff mwy cynrychiadol o ymgeiswyr, cynghorwyr a swyddogion y blaid yn bwysig ac mae angen gwneud hynny yn ddi-oed.
- Gallai'r gallu i ddefnyddio'r Gymraeg gael ei ystyried fel rhan o amrywiaeth demograffig o fewn Democratiaid Rhyddfrydol Cymru.
- Nid oes gennym ni unrhyw wybodaeth/data ynghylch pa mor dda neu pa mor wael mae Democratiaid Rhyddfrydol Cymru (ymgeiswyr, cynghorwyr neu aelodau) yn adlewyrchu cyfansoddiad demograffig Cymru. Serch hynny, mae gwaith yn mynd rhagddo i unioni'r sefyllfa hon.
- Roedd rhai o'r sylwadau a gafodd y Grŵp gan aelodau yn nodi pryderon difrifol ynghylch y broses gweithredu cwynion, ac roedd rhai yn amlygu diffyg dealltwriaeth hefyd ynghylch prosesau presennol.

CAM 3: Cysylltu â'r Blaid Ffederal er mwyn deall pa gamau maent yn eu gweithredu i roi argymhellion Alderdice ar waith i sicrhau fod yr un camau neu gamau tebyg yn cael eu

gweithredu yng Nghymru. Sicrhau yn benodol fod hyn yn cynnwys camau ar gyfer monitro demograffig ac adroddiadau am hynny.

CAM 4: Datblygu cynllun i gyfathrebu ymhellach ynghylch y broses Gweithredu Cwynion Annibynnol a sefydlwyd gan y Blaid yn ddiweddar a gweithredu'r cynllun hwnnw; a pharhau i gyfrannu at ymdrechion y Bwrdd Ffederal i fireinio a gwella'r broses, yn cynnwys blaenoriaethu lleihau oedi yn y broses.

Gweledigaeth a Diben: 1c

Datblygu strategaeth eglur sy'n disgrifio uchelgeisiau ynghylch llwyddiant etholiadol, ym mhob math o etholiad, trwy gydol y cyfnod seneddol tebygol a sut ddylai'r sefydliad cyfan – cenedlaethol, gwladol, rhanbarthol, lleol, gwirfoddol a chyflogedig – ddefnyddio ei adnoddau cyfunol i gyflawni hynny

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Mae Democratiaid Rhyddfrydol Cymru wedi dioddef cyfnod sylweddol o ddirywiad a lleihad o ran cefnogaeth, trefniadaeth a chynrychiolaeth; mae'r drefniadaeth sydd wedi goroesi yn y blaid yn dameidiog ac nid oes sicrwydd y gall Democratiaid Rhyddfrydol Cymru barhau i oroesi (heb sôn am ffynnu yn y dyfodol)
- Yn wyneb heriau o'r fath, mae angen i strategaeth fod yn un hirdymor, yn para nifer o gylchoedd etholiadol
- Cymunedau lleol yw'r sylfaen sy'n cynnig cryfder i Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, ac mae'n rhaid i unrhyw strategaeth gael ei llunio 'o'r gwaelod i fyny'

CAM 5: Dylid sefydlu Grŵp Strategaeth, a fydd yn atebol i Fwrdd Cymru, i ddatblygu Cynllun Strategol 10 mlynedd i'w fabwysiadu fan Fwrdd Cymru a Chynhadledd Cymru, a dylai'r grŵp ystyried y pwyntiau dilynol:

- Cydnabyddiaeth fod sefyllfa Democratiaid Rhyddfrydol Cymru yn wannach nag ar unrhyw adeg yn eu hanes (ac yn wannach nag ar unrhyw adeg yn hanes y Blaid Ryddfrydol yng Nghymru ers Deddf Cynrychiolaeth y Bobl), a bod angen i'r strategaeth adlewyrchu adnoddau cyfyngedig presennol y Blaid, ond hefyd yr angen dybryd am blaid ryddfrydol gref yn ymgyrchu yng Nghymru.
- Blaenoriaethu ymgyrchu lleol, gwleidyddiaeth gymunedol, ac etholiadau llywodraeth leol, er mwyn datblygu plaid gref a all gystadlu'n effeithiol ym mhob etholiad.

- Dylai'r strategaeth fod yn 'eiddo' i aelodau'r blaid trwy gyfrwng y Gynhadledd, nid rhywbeth sy'n cael 'orfodi' o'r brig i lawr.
- Dylai'r Strategaeth gyd-fynd ag Egwyddorion sylfaenol y blaid fel y disgrifir hwy yn y cyfansoddiad.
- Dylai'r strategaeth fod yn ddogfen 'fyw' a dylai gael ei haddasu a'i golygu (gan y Gynhadledd) pan fydd amgylchiadau newidiol yn golygu fod angen gwneud hynny.
- Dylai holl weithredoedd y blaid ar bob lefel fod yn gysylltiedig â'r strategaeth; dylid cyfeirio adnoddau at y blaenoriaethau a nodir yn y strategaeth; ac ni ddylai adnoddau fyth gael eu cyfeirio at brosiectau na ellir eu cysylltu â'r strategaeth.
- Pobl yw adnodd sylfaenol y Blaid yng Nghymru, ac mae angen i fentora, cymell, datblygu a chynorthwyo ein pobl fod yn rhan allweddol o'n holl waith.
- Dylai'r ddogfen gynnwys targedau ar lefel uchel ynghylch perfformiad mewn etholiadau, datblygu'r aelodaeth, datblygu pleidiau lleol, nodi ymgeiswyr a swyddogaethau a chanlyniadau tebyg eraill.

CAM 6: Cynnal archwiliad o Bleidiau Lleol fel cyfraniad allweddol at y cynllun strategol, i sicrhau dealltwriaeth wirioneddol o gryfder ymgyrchu'r Blaid yng Nghymru. Bydd yn rhaid i'r archwiliad gynnwys trafodaethau wyneb yn wyneb (neu trwy gyfrwng Zoom) â swyddogion Pleidiau Lleol, yn hytrach na dim ond arolygon ar bapur yn unig. Dylai'r archwiliadau hyn hefyd gynnwys camau i nodi anghenion hyfforddiant Pleidiau Lleol. Dylai Pleidiau Lleol gael eu hysbysu am ganlyniadau'r archwiliad (canlyniadau unigol a chyfunol).

Eglurder arweinyddiaeth a phrosesau gwneud penderfyniadau: 2a Cadarnhau, cyfundrefnu a chyfathrebu rolau'r arweinydd, y prif weithredwr a'r llywydd

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Dros gyfnod o ddegawdau, cafwyd heriau difrifol ar brydiau o safbwynt y "rhaniad llafur" rhwng Arweinydd y Blaid yng Nghymru, Llywydd y Blaid yng Nghymru, a Phrif Weithredwr y Blaid yng Nghymru.
- Mae hyn wedi cynnwys gwahaniaeth barn ynghylch awdurdod i wneud penderfyniadau; diffyg eglurder o ran clustnodi cyfrifoldebau; a diffyg ffocws ar gyfer deiliaid swyddi sydd wedi gwneud iddynt deimlo'n rhwystredig ar brydiau.

- Mae'r "ymraniad llafur" rhwng swyddfeydd a sefydliadau datganoledig a ffederal yn creu tensiynau ychwanegol. Weithiau, mae Arweinydd y Blaid Ffederal a Phrif Weithredwr y Blaid Ffederal wedi gwneud penderfyniadau strategol a/neu dactegol ar brydiau mewn perthynas â Chymru sydd wedi amlygu diffyg parch at egwyddorion ynghylch datganoli prosesau gwneud penderfyniadau sydd wedi'u cynnwys yng nghyfansoddiad y Democratiaid Rhyddfrydol.
- Nid yw'r cyfathrebu rhwng y Grŵp yn San Steffan a'r Grŵp yn y Cynulliad wedi bod cystal â phosibl.
- Ar hyn o bryd, nid oes llawer o fanylion yn y disgrifiadau o rolau'r Arweinydd, y Llywydd a'r Prif Weithredwr a geir yn nghyfansoddiad y Blaid Ffederal a chyfansoddiad Democratiaid Rhyddfrydol Cymru; ac eithrio'r Prif Weithredwr, nid oes unrhyw ddisgrifiadau ychwanegol yn bodoli mewn unrhyw ddogfen arall.

CAM 7: Cynnal dadansoddiad o swyddogaethau a chyfrifoldebau, gan asesu'r holl gyfrifoldebau y mae'n rhaid i'r Blaid yng Nghymru yn ei chyfanrwydd eu cyflawni, a chlustnodi'r rhain ymhlith Swyddogion, Staff, Pwyllgorau, Grwpiau Cynrychiolwyr Etholedig a Chynhadledd y Blaid yng Nghymru. Dylai hyn gynnwys yr holl bwyntiau a nodir isod:

- Dylid nodi cyfrifoldeb pob unigolyn/corff mewn tabl eglur.
- Dylai rhyngweithio a llinellau cyfrifoldeb rhwng pobl/cyrff gael eu cyfleu mewn organogram.
- Os rhennir cyfrifoldebau rhwng pobl/cyrff, dylid datgan hyn yn eglur, a dylai'r dull o ddatrys anghydfod (e.e. cyfeirio mater at gorff uwch) fod yn eglur hefyd.
- Dylai cyfrifoldebau'r Blaid Ffederal mewn perthynas â Chymru a'r Blaid yng Nghymru gael eu cynnwys yn yr ymarfer hwn hefyd.
- Dylai'r cyfrifoldebau a glustnodir adlewyrchu ac adeiladu ar y rhai sy'n bodoli yn y cyfansoddiad presennol – cadarnhau a chyfundrefnu yn hytrach na newid yw diben yr ymarfer.

CAM 8: Cyfundrefnu rolau holl Swyddogion y Blaid yng Nghymru (yn cynnwys Arweinydd a Llywydd y Blaid) trwy ddatblygu Disgrifiadau o Swyddi yn unol â'r cyfrifoldebau a glustnodir a gaiff eu nodi yng Ngham 7.

CAM 9: Cysylltu â'r Bwrdd Ffederal i sicrhau fod y broses o gyfundrefnu rolau'r Arweinydd, y Llywydd a'r Prif Weithredwr Ffederal yn parchu annibyniaeth y Blaid yng Nghymru; a dynodi

cyfrifoldebau unigol pobl a chyrrff y Blaid Ffederal a'r Blaid yng Nghymru gan ddefnyddio tablau cyfrifoldebau a/neu organogram.

CAM 10: Sicrhau y caiff y rolau wedi'u cyfundrefnu a'u cyfrifoldebau eu hadolygu a'u cymeradwyo ar ôl pob etholiad i ddewis Arweinydd i'r Blaid yng Nghymru, Llywydd y Blaid yng Nghymru a Bwrdd y Blaid yng Nghymru, ac ar ôl penodi unrhyw Brif Weithredwr newydd i'r Blaid yng Nghymru. Sicrhau fod y cyfrifoldebau a ddynodir ar gyfer y Blaid Ffederal a'r Blaid yng Nghymru yn cael eu hadolygu a'u cymeradwyo yn dilyn unrhyw etholiad newydd i ddewis Arweinydd y Blaid Ffederal, Llywydd y Blaid Ffederal a Bwrdd y Blaid Ffederal, a phan benodir unrhyw Brif Weithredwr newydd ar gyfer y Blaid Ffederal.

Eglurder arweinyddiaeth a phrosesau gwneud penderfyniadau: 2b

Mewn ymateb i'r diben cyffredinol a'r cyfeiriad strategol (1a ac 1c), dylid sicrhau fod adnoddau digonol ar gael i sefydlu cynllun i weithredu'r newidiadau gofynnol i ddiwylliant, prosesau, strwythurau ac adnoddau'r sefydliad

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Nid yw prosesau gwneud penderfyniadau Democratiaid Rhyddfrydol Cymru wedi gweithredu cystal ag y dylent bob amser; mae'r broses gwneud penderfyniadau wedi bod yn araf, ac weithiau, nid yw penderfyniadau wedi cael eu gwneud o gwbl.
- Nid yw pwyllgorau'r Blaid yng Nghymru wedi llwyddo'n gyson i gyflawni'r lefel o berfformiad sy'n ofynnol i sicrhau fod Democratiaid Rhyddfrydol Cymru yn llwyddo; cyn 2016, roedd gan bwyllgorau rôl gyfyngedig mewn perthynas â'r rhan fwyaf o benderfyniadau a chamau gweithredu staff y Blaid; wedi 2016, cafwyd 'pocedi' o ragoriaeth ymhlith y pwyllgorau, ond nid yw rhai pwyllgorau wedi cyflawni eu cyfrifoldebau yn llwyddiannus.
- Er bod strwythur y pwyllgorau wedi cael ei ddiwygio yn weddol ddiweddar ac y dylid osgoi gwneud newidiadau i'r strwythur cyffredinol, dylid ystyried gwneud newidiadau i sicrhau fod pwyllgorau presennol yn fwy effeithiol.
- Nid oes digon o arbenigedd technegol ymhlith Pwyllgorau'r Blaid; anaml iawn y ceir cyfranogiad mewn etholiadau i ddewis aelodau o Bwyllgorau; ac mae atebolrwydd i aelodau yn wan.
- Ceir canfyddiad, sy'n enwedig o amlwg yn y sylwadau a gafwyd gan aelodau, fod penderfyniadau yn cael eu gwneud ar brydiau oddi allan i strwythurau ffurfiol, gan 'gliciau' neu grwpiau hunanapwyntiedig.

- Bydd staff a gwirfoddolwyr yn aml yn wynebu ymddygiad amhriodol neu elyniaethus gan nifer fechan o aelodau (ac ni chaiff hynny ei herio'n ddigonol); ac weithiau, ceir diwylliant o negyddoldeb a gwrthdaro mewn grwpiau ar-lein.
- Mae'r uchod wedi lladd ysbryd rhai aelodau o staff a gwirfoddolwyr, ac felly, mae'n lleihau'r gronfa o ddoniau a'r adnoddau sydd ar gael i'r Blaid yng Nghymru.
- Mae Swyddogion ac aelodau pwyllgorau'r Blaid yn gwneud aberth sylweddol o ran amser ac ymdrech i gynorthwyo'r blaid, a phrin iawn yw'r enghreifftiau o gydnabod neu ddiolch iddynt am hynny.
- Oherwydd diwygiadau cyfansoddiadol yn ystod blynyddoedd diweddar, mae rhai elfennau o gyfansoddiad y Blaid yng Nghymru wedi dod yn aneglur neu'n anghyson, ac mae'n ymddangos fod rhai elfennau hanfodol (e.e. y broses o gytuno i gefnogi plaid arall sydd mewn grym) ar goll.
- Mae pwyllgorau'r Blaid eisoes yn ymdrin â llawer o'r meysydd hyn, ac nid yw cynnwys cam gweithredu yma (neu mewn rhan arall o'r adroddiad) yn awgrymu nad yw'r Blaid yn gweithredu ar hyn o bryd i fynd i'r afael â'r materion hyn.

CAM 11: Adolygu cyfansoddiad pwyllgorau 'technegol' y Blaid yng Nghymru, h.y. Datblygu Polisi; Ymgyrchoedd a Chyfathrebu; Datblygu Aelodau; a Chyllid ac Adnoddau, i sicrhau eu bod yn denu ac yn cadw gwirfoddolwyr sydd â digon o arbenigedd. Gallai hyn gynnwys bod â llai o aelodau etholedig a mwy o aelodau a benodir neu a gyfetholir (fel sydd eisoes yn digwydd yn achos y Pwyllgor Cyllid ac Adnoddau), neu etholiadau anuniongyrchol i rai pwyllgorau (e.e. enwebiadau lleol i'r Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr).

CAM 12: Yn dilyn y Strategaeth (Cam 5) a'r dadansoddiad o swyddogaethau a'r organogram (Cam 7), sicrhau fod Bwrdd y Blaid yng Nghymru, ar y cyd â'r Pwyllgorau, yn datblygu Cynllun Gwaith a thargedau perfformiad ar gyfer pob Pwyllgor. Dylai cynnydd bob Pwyllgor gael ei fonitro gan Fwrdd y Blaid yng Nghymru a dylid cyflwyno adroddiadau ynghylch hynny yn y Gynhadledd. O fewn cwmpas y cyfrifoldebau (Cam 7) a'r Cynllun Gwaith cytunedig, dylid grymuso'r Swyddogion Gweithredol a'u pwyllgorau i wneud penderfyniadau heb gael cymeradwyaeth ychwanegol.

CAM 13: Yn dilyn Cam 12, dylid datblygu diwygiad i'r cyfansoddiad a chynnal dadl ynghylch hynny, i rymuso Bwrdd y Blaid yng Nghymru i ddiddymu Pwyllgor os bydd yn methu â chyflawni'r perfformiad gofynnol. Dylid cynnal etholiadau newydd neu benodi aelodau newydd, a dylai holl aelodau blaenorol y Pwyllgor fod yn gymwys i gael eu hailethol neu ei hailbenodi.

CAM 14: Dylai unrhyw Swyddogion y Blaid yng Nghymru, yn cynnwys Arweinydd Cymru, allu ceisio cyngor gan bwy bynnag y byddant yn ei ddewis. Ni ddylai unrhyw un o Swyddogion na Chyrff y Blaid yng Nghymru, yn cynnwys Arweinydd Cymru a Bwrdd y Blaid yng Nghymru, benodi unrhyw un i wneud swydd weithredol (h.y. nid rôl ymgynghorol), ac eithrio'r sawl sydd wedi'u penodi i wneud swydd yn barod ac sy'n atebol o dan strwythurau'r blaid (h.y. fel aelodau o'r Bwrdd, aelodau o Bwyllgor, neu aelodau Grŵp Seneddol. Dylid cynnig diwygiad i'r cyfansoddiad i weithredu hyn.

CAM 15: Cyflwyno diwygiad i'r cyfansoddiad i sicrhau na ddylai'r sawl a gyflogir fel aelodau o staff gan y Democratiaid Rhyddfrydol, Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, neu grwpiau yn Seneddau Cymru a'r Deyrnas Unedig, fod yn gymwys i fod yn aelodau llawn o Fwrdd y Blaid yng Nghymru neu Bwyllgorau'r Blaid yng Nghymru.

CAM 16: Cryfhau'r broses o reoli gwrthdaro buddiant sy'n effeithio ar Swyddogion y Blaid ac aelodau pwyllgorau – yn cynnwys cofrestr buddiannau cyhoeddus tebyg i'r hyn sy'n ofynnol ar gyfer Cyngorwyr Lleol.

CAM 17: Adolygu cyfansoddiad Democratiaid Rhyddfrydol Cymru a diddymu anghysonderau, gwallau, a chyfeiriadau at swyddi neu gyrff sydd ddim yn bodoli. Adolygu'r cyfansoddiad Ffederal a nodi cyfeiriadau at swyddi a chyrff yng Nghymru y mae angen eu diweddar, a hysbysu Bwrdd Adolygu'r Cyfansoddiad Ffederal pan fo hynny'n ofynnol.

CAM 18: Cyflwyno/ailgyflwyno protocol i gytuno i gefnogi Llywodraeth Cymru sy'n cynnwys pleidiau gwleidyddol eraill, tebyg i Erthygl 24 y Cyfansoddiad Ffederal.

CAM 19: Cwblhau adolygiad llawn o'r broses o asesu, cymeradwyo, dethol, datblygu, rheoli a mentora ymgeiswyr, gan ystyried y pwyntiau a nodir isod.

- Yr angen i sefydlu prosesau effeithiol i nodi ymgeiswyr o bob cefndir ac o bob rhan o'r gymdeithas.
- Yn aml, cafwyd prinder o Aseswyr, ac ar brydiau, ystyrir fod ansawdd yr Aseswyr, ac felly, y broses gymeradwyo gyfan, yn anghyson. Felly, dylid blaenoriaethu recriwtio Aseswyr sy'n gallu dangos fod ganddynt hanes llwyddiannus fel ymgeiswyr neu gynrychiolwyr.
- Dylid adolygu system graddio'r Broses Cymeradwyo er mwyn ystyried: 1) a oes gwahaniaeth ymarferol ar hyn o bryd rhwng sgorau llwyddo 'gwyrdd' a 'melyn', naill ai o safbwynt cymhwysedd i ddewis ymgeiswyr neu gymorth i'w datblygu? 2) A ddylid gwahaniaethu rhwng y pethau hyn? (os na, a fyddai system Llwyddo/Methu syml yn well?) 3) Pa gyfyngiadau amser ddylid eu pennu yn achos statws Cymeradwy a sut ddylid adolygu ac adnewyddu hynny?

- Dylid adolygu'r broses Dethol i sicrhau ei bod yn ddigon tryloyw, teg, effeithlon a thrwyadl. Dylid rhoi sylw penodol i hyfforddi Swyddogion Canlyniadau Etholiadau.
- Mae angen parhau i ystyried Datblygu ymgeiswyr, yn enwedig ymgeiswyr sydd newydd gael eu Cymeradwyo. Yn achos y rhan fwyaf o rolau newydd, ceir proses hyfforddiant/sefydlu orfodol, a dylai hyn ddigwydd hefyd yn achos ymgeiswyr Cymeradwy.
- I bob pwrpas, nid yw'r broses o Reoli ymgeiswyr wedi bodoli mewn llawer o gylchoedd etholiadol (yn sicr, nid yw wedi bodoli oddi allan i seddi targed), o ran cymorth â'r rôl, datrys problemau ac adolygu perfformiad.
- Mae Mentora ymgeiswyr a gofal bugeiliol ar eu cyfer wedi cael eu cyflwyno'n ddiweddar o dan adain y Pwyllgor Datblygu Aelodau, a dylid sicrhau cymorth i'r broses hon a sicrhau ei bod yn cael ei sefydlu'n llawn.

CAM 20: Adolygu'r broses o nodi, dethol a hyfforddi asiantau, i geisio sicrhau fod gan bob plaid leol un asiant hyfforddedig o leiaf (a nifer ohonynt, yn ddelfrydol), erbyn etholiadau lleol 2022.

CAM 21: Yn dilyn Cam 4 (cyfathrebu'r broses trin Cwynion), datblygu proses (llai na'r broses trin Cwynion ffurfiol) i herio ymddygiad amhriodol "lefel isel" gan aelodau'r plaid tuag at staff neu wirfoddolwyr. Er enghraifft, gallai hyn olygu y byddai'r Prif Weithredwr neu ddeiliad un o swyddi'r Blaid yng Nghymru yn cael sgwrs anffurfiol â'r aelod dan sylw.

CAM 22: Datblygu cynllun cyfathrebu parhaus ac aml-gyfrwng ynghylch strwythur a gweithgarwch y Blaid yng Nghymru (h.y. y Bwrdd, Pwyllgorau a Staff). Dylai hyn ganolbwyntio ar ddarparu gwybodaeth i'r sawl sy'n dymuno cael gwybodaeth ac i Swyddogion Gweithredol Pleidiau Lleol. I gynnig un enghraifft fechan, gallai pob Swyddog Gweithredol ddarparu diweddariad ar ffurf pwyntiau bwled bob deufis ynghylch gwaith eu pwyllgor, a gellid anfon yr adroddiad at bobl sy'n dewis cael eu cynnwys mewn rhestr e-bostio.

DS: Arweinydd y Blaid yng Nghymru

Fe wnaeth y Grŵp ystyried rôl allweddol Arweinydd y Blaid yng Nghymru a pha un ai a oedd proses yr etholiad a'r cymorth â'r rôl yn ddigonol i alluogi'r Blaid i gyflawni ei hamcanion. Cytunwyd fod y mecanweithiau presennol yn addas fwy na thebyg, ond nodwyd y gall yr amgylchedd gwleidyddol newid yn gyflym, a dylai'r Bwrdd a/neu'r Gynhadledd adolygu'r mecanweithiau hyn yn ddi-oed os/pan fyddant yn credu fod hynny'n ofynnol.

Ailadeiladu Rhagoriaeth Ymgyrchu: 3a

Dylid mynd ati nawr i gychwyn datblygu strategaeth benodol sy'n disgrifio ein huchelgeisiau ar gyfer yr Etholiad Cyffredinol nesaf a'r cynllun ynghylch sut rydym ni'n bwriadu defnyddio ein hadnoddau cyfunol i gyflawni hynny.

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Mae Etholiadau Cyffredinol y Deyrnas Unedig yn un yn unig o blith cyfres o etholiadau y mae Democratiaid Rhyddfrydol Cymru yn ymgeisio ynddynt, ac ar hyn o bryd, mae'r rhagolygon am lwyddiant yn Etholiadau Cyffredinol y DU yn gyfyngedig.
- Fodd bynnag, bydd Etholiadau Cyffredinol yn DU yn sicrhau'r cyfranogiad mwyaf gan bleidleiswyr (y ganran sy'n pleidleisio), ac yn aml iawn, yr etholiadau hyn fydd yr anogwyr pennaf o safbwynt diddordeb, aelodaeth a gwirfoddoli.
- Sylfaen llwyddiant mewn etholiadau ar bob lefel yw datblygu pleidiau lleol cryf, a datblygu sylfaen gref o gefnogaeth naill ai ar draws etholaeth neu mewn "ynysoedd" neu wardiau penodol o fewn etholaeth/rhanbarth.
- Mae lle i "dargedu" etholaethau penodol yn Etholiadau Cyffredinol y DU, ond rhaid cydbwysu hyn â chydabyddiaeth fod angen cynyddu'r aelodaeth a'r sylfaen o ymgyrchwyr ledled Cymru i sicrhau llwyddiant tymor hir y blaid.
- Mae sylwadau Adolygiad Thornhill ynghylch targedu gwael ac afrealistig yr un mor berthnasol i Gymru, ac mae cyfathrebiadau ynghylch targedu wedi bod yn ddryslyd ac yn anghyson, yn cynnwys cyfathrebiadau at dimau ac ymgeiswyr mewn seddi targed.
- Mae egwyddorion targedu etholaethau yn llawer llai perthnasol yn etholiadau'r Senedd, ble bydd "methu o drwch blewyn" mewn etholaeth yn arwain at lwyddiant yn aml (ond nid bob amser, yn sicr) ar restr ranbarthol.
- Mae sylwadau gan aelodau yn adlewyrchu canfyddiad fod penderfyniadau yn ymwneud â thargedau yn seiliedig ar brydiau ar bersonoliaethau, nid ar egwyddorion eglur a gwrthrychol.

CAM 23: O fewn cwmpas y strategaeth tymor hir (Cam 5), dylid cytuno ar amcanion etholiadol penodol ar gyfer pob set o etholiadau pwysig (San Steffan, y Senedd, lleol), ar sail yr egwyddorion a ddisgrifir isod.

- Dylid cytuno ar amcanion cychwynnol ar gyfer y cylch etholiadol nesaf, beth bynnag fo'r

lefel honno (San Steffan, y Senedd, lleol), o fewn 12 mis wedi'r etholiad blaenorol i'r corff hwnnw neu'r cyrff hynny.

- Dylai'r amcanion hyn fod yn realistig a dylent gynnwys asesiad o'r adnoddau sy'n ofynnol i gyflawni'r amcanion hynny.
- Dylid sefydlu cynllun gweithredu etholiadol penodol ar gyfer pob digwyddiad etholiadol, gan sicrhau y bydd tri chynllun gweithredu o'r fath (San Steffan, y Senedd, lleol) yn bodoli bob amser, ac eithrio yn ystod y 12 mis yn dilyn etholiad penodol.
- Dylid diweddarau amcanion a chynlluniau gweithredu etholiadol mewn perthynas â digwyddiadau (etholiadau eraill, isetholiadau ac ati), a dylent gael eu hadolygu ym mhob achos gan Fwrdd y Blaid yng Nghymru, a ddylai wneud hynny o leiaf unwaith bob 12 mis.
- Bwrdd y Blaid yng Nghymru, Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr Cymru, Prif Weithredwr Cymru, y Pwyllgor Ymgyrchoedd Ffederal a'r Cyfarwyddwr Ymgyrchoedd Ffederal fydd y cyfranwyr allweddol at yr amcanion a'r cynlluniau gweithredu.
- Bydd monitro a chyflawni'r cynlluniau gweithredu yn rhan allweddol o weithgarwch y Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr.

CAM 24: Datblygu a gweithredu proses ynghylch ymateb i isetholiadau (San Steffan, y Senedd a lleol) ac adolygu'r broses honno'n rheolaidd. Dylai hynny gynnwys adeiladu cronfa ariannol y gellir ei defnyddio ar gyfer isetholiadau a nodi pa gymorth y gall y Blaid yng Nghymru ei gynnig i gynorthwyo Pleidiau Lleol i redeg ymgyrchoedd llwyddiannus mewn isetholiadau lleol.

CAM 25: Cydweithio â'r Cyfarwyddwr Ymgyrchoedd Ffederal i nodi etholaethau sy'n seddi targed (os bydd rhai) ar gyfer Etholiad Cyffredinol nesaf y DU yn unig, ac i gynorthwyo a datblygu'r seddi hynny'n briodol. I gadarnhau, NID ydym ni'n argymhell targedu etholaethau yn Etholiadau'r Senedd yn 2021.

- Mae'n rhaid ystyried fod targedu seddi, yn enwedig mewn perthynas â galwadau am gymorth gan wirfoddolwyr o'r tu allan i'r etholaeth, yn gymorth ychwanegol i sicrhau seddi, ac nid yn rhywbeth sy'n disodli tîm ymgyrchu effeithiol plaid leol.
- Dylai cyfathrebiadau ynghylch targedu fod yn barchus tuag at wirfoddolwyr (yn cynnwys ymgyrchwyr), eu hymrwymiaadau, a'u cyfrifoldebau amrywiol. Ni ddylai neb deimlo eu bod yn peri siomedigaeth i'r tîm os nad fyddant yn gallu ymgyrchu mewn sedd darged oherwydd unrhyw reswm.

- Fel rhan o'u hamcanion mewn perthynas â sedd darged, dylai pleidiau lleol mewn seddi targed ddatblygu cynlluniau i gynorthwyo pleidiau lleol cyfagos a fydd yn rhoi cymorth buddiol iddynt yn ystod etholiadau.
- O safbwynt adnoddau ariannol a staffio (yn hytrach nag adnoddau gwirfoddolwyr), os yn bosibl, dylai seddi targed gael eu datblygu dros y tymor hir, dros fwy nag un cylch o etholiadau San Steffan efallai. Dylai ymgeiswyr mewn seddi targed gael eu hystyried yn rhan allweddol o'r datblygiad tymor hir hwn.
- Dylai meini prawf ar gyfer dewis seddi targed ddilyn egwyddorion Adolygiad Thornhill sy'n disgrifio'r gwendidau â modelau polau piniwn demograffig 2018 a phwysigrwydd cyfraniadau ar lawr gwlad megis etholiadau llywodraeth leol, data ynghylch aelodau a gwirfoddolwyr, a gweithgarwch ymgyrchu.

Ailadeiladu Rhagoriaeth Ymgyrchu: 3b

Deall a sefydlu'r adnoddau hyfforddiant, staffio a chodi arian sy'n ofynnol i ennill seddi targed, cyflawni ein huchelgeisiau mewn seddi targed addawol, a chynorthwyo â'r holl seddi eraill yn ôl y galw

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Mae materion yn ymwneud â seddi targed wedi cael eu hystyried o dan 3a (uchod), ac felly, dylai'r maes hwn ganolbwyntio ar gynorthwyo yn achos pob sedd a phob plaid leol.
- Mae Adolygiad Thornhill yn cyfeirio'n benodol ar Gymru fel "enghraifft anffodus o'r angen am seilwaith lleol", ac ategwyd y sylw hwn gan sylwadau a gafwyd gan aelodau a gan brofiadau aelodau Grŵp yr Adroddiad hwn.
- Mae pleidiau lleol gwan, bychan a marwaidd yn broblem benodol, ac fe wnaeth un aelod gyfeirio yn ei sylwadau at "bentrefi Potemkin".
- Mae ymgyrchwyr lleol mewn sawl ardal yn teimlo nad ydynt yn cael cymorth ac maent hefyd yn ystyried nad yw arweinyddiaeth y Blaid yng Nghymru yn malio am bleidiau lleol nac am ymgyrchu lleol yn gyffredinol. Caiff hyn ei gyfleu yn gryf yn y sylwadau gan aelodau. I'r gwrthwyneb, byddai llawer (os nad pob un) o aelodau Bwrdd y Blaid yng Nghymru a'r Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr yn honni eu bod yn teimlo'n gryf o blaid ymgyrchu lleol, felly mae angen mynd i'r afael â'r datgysylltiad hwn.
- Ni cheir diwylliant cryf o ymgyrchu ymhlith Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, ac mae llawer o aelodau (hyd yn oed aelodau gweithgar) yn ystyried fod ymgyrchu gweithredol

trwy gydol y flwyddyn (sef dosbarthu taflenni'n rheolaidd, ac yn enwedig canfasio) yn cael ei ystyried yn weithgaredd arbenigol, nid yn weithgaredd craidd. Bydd llawer o ymgyrchwyr yn ymgyrchu ar adeg etholiadau yn unig.

- Gall cynghorwyr etholedig lleol ledled Cymru deimlo'u bod yn cael eu hanwybyddu, er eu bod yn debygol o fod â phrofiad a syniadau a allai fod yn fuddiol i'r blaid yn ehangach.
- Ceir diffyg sgiliau penodol yn gyffredinol ymhlith y gwirfoddolwyr (e.e. defnyddio Connect, dylunio taflenni, neu hyd yn oed gwybod beth sy'n ofynnol er mwyn ennill ward). Fodd bynnag, cafwyd presenoldeb gwael yn y sesiynau hyfforddiant sydd wedi cael eu trefnu gan y Blaid yng Nghymru neu Gymdeithas Cynghorwyr y Democratiaid Rhyddfrydol. Felly, efallai bydd yn rhaid ymdrin â hyfforddiant a gwella sgiliau mewn modd sy'n wahanol i'r dulliau a ddefnyddiwyd i ymdrin â hynny hyd yn hyn.
- Mae Pwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd yn gweithredu'n wael iawn yn y rhan fwyaf o ranbarthau ar hyn o bryd, ond gallent fod yn ddolen gyswllt hanfodol o safbwynt cynorthwyo pleidiau lleol gwannach pe baent yn gweithredu'n fwy effeithiol.
- Gall canghennau lleol (Pleidiau Lleol) wneud cyfraniad hanfodol at ddatblygu sylfaen ymgyrchu a chodi arian ar draws etholaeth, a dylid annog hynny ymhlith Pleidiau Lleol y mae eu sylfaen aelodaeth a lefel eu datblygiad yn caniatáu iddynt gynnal hynny.
- Fe wnaeth cytundeb ddwysáu problemau yn ymwneud â datblygiad pleidiau lleol gwan a'r datgysylltiad a'r drwgdybiaeth rhwng pleidiau lleol ac arweinyddiaeth y blaid. Deallir y gwnaed ymrwymadau ynghylch cymorth ariannol ar gyfer etholaethau ble tynnwyd enwebiad yr ymgeisydd yn ôl, ac mae'n rhaid anrhydeddu'r ymrwymadau hyn.

CAM 26: Yn dilyn yr archwiliad o Bleidiau Lleol (Cam 6), dylai pob Plaid Leol gytuno ar gynllun gweithredu at ddibenion datblygu, â chymorth y Swyddog Datblygu cyflogedig. Dylai hyn gael ei arwain gan y Blaid Leol (Pwyllgor Gwaith ac ymgyrchwyr allweddol), a dylai gynnwys targedau mewn perthynas ag etholiadau, aelodaeth, ymgyrchu a chodi arian sy'n realistig mewn perthynas â cham datblygiad y Blaid Leol, a dylid cwblhau cyfres o gamau gweithredu cytunedig i weithio tuag at gyflawni'r targedau hynny. Dylai amlinellu unrhyw ofynion o safbwynt hyfforddiant ac adnoddau a gaiff eu cytuno â'r Swyddog Datblygu.

CAM 27: Yn gysylltiedig â chynlluniau datblygu Pleidiau Lleol (Cam 26), pennu llwybr datblygu priodol a gaiff ei ddatblygu gan y Blaid Ffederal yn unol ag argymhelliad 3b(ii) Thornhill ar gyfer pob etholaeth a Phlaid Leol.

CAM 28: Dylai'r Pwyllgor Ymgyrchu ac Ymgeiswyr arwain ac annog gweithgarwch ymgyrchu ym mhob rhan o Gymru, er enghraifft, trwy gynnal "Diwrnodau Gweithredu" yn fisol neu

bod deufis; dylid cynnal y diwrnodau hyn ym mhob etholaeth yng Nghymru yn ystod cyfnod cylch etholiadol.

CAM 29: Cynorthwyo â chyfathrebiadau, rhannu syniadau a darparu cyd-gymorth rhwng cynghorwyr lleol, trwy gyfrwng cyfarfodydd o bell mae'n debyg, a sefydlu disgwyliad y dylai Uwch Swyddogion y Blaid (Llywydd, Dirprwy Lywydd, Arweinydd, y Swyddog Gweithredol Datblygu Polisi a'r Swyddog Gweithredol Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr) geisio cynnal cyfarfod â phob Grŵp Cyngor o leiaf unwaith yn ystod tymor tair blynedd.

CAM 30: Fel rhan o'r broses o ddatblygu diwylliant ymgyrchu, dylai Pwyllgor y Gynhadledd ystyried cynnal o leiaf un sesiwn hyfforddiant/briffio ynghylch ymgyrchu yn ystod cyfarfod llawn pob cynhadledd.

CAM 31: Cynnal adolygiad llawn o Bwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd, diffinio eu rôl a gwella eu heffeithiolrwydd, gan sicrhau diwygiadau i'w cyfansoddiad os bydd hynny'n ofynnol, gan ystyried y pwyntiau a ddisgrifir isod:

- A ddylai swyddogaeth Pwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd fod yn ehangach? Gall Grŵp yr Adroddiad weld potensial am Bwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd cryfach i gynorthwyo pleidiau lleol gwannach, efallai fel cyd-berchnogion cynlluniau datblygu Pleidiau Lleol (Cam 26) ac yn enwedig trwy drefnu rhaglenni hyfforddiant ar gyfer Pleidiau Lleol o fewn rhanbarth.
- Pwy ddylai fod yn rhan o Bwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd? A ddylai rhagor o swyddi mewn Pwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd gael eu gwneud gan Swyddogion Pleidiau Lleol yn rhinwedd eu swydd? Mae Grŵp yr Adroddiad yn awgrymu fod llawer o wendidau presennol Pwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd yn deillio o'r ffaith eu bod yn 'ôl-ystyriaeth' i etholiadau Pleidiau Lleol, ac mae llawer o'r aelodau yn ymgyrchwyr llai ymroddedig neu lai galluog.

CAM 32: Datblygu cynllun hyfforddiant sy'n gysylltiedig â'r anghenion a nodir yng nghynlluniau datblygu Pleidiau Lleol (Cam 26), gan fwriadu y dylai cynlluniau hyfforddiant penodol gael eu datblygu ar y cyd â Phleidiau Lleol unigol, neu grwpiau o bleidiau lleol, yn hytrach na hyfforddiant generig a gaiff ei redeg yn ganolog.

CAM 33: Darparu hyfforddiant neu gyngor penodol ynghylch datblygu strwythur cangen, a gaiff ei anelu at seddi/Pleidiau Lleol sydd wedi cyrraedd cam addas yn y llwybr datblygu (gweler Cam 27)

CAM 34: Ymgynghori â Phleidiau Lleol yn yr etholaethau ble tynnwyd enwebiadau ymgeiswyr yn ôl fel rhan o'r cytundeb Uno i Aros, a chytuno ar becyn cymorth â phob Plaid

Leol a gafodd ei heffeithio, yn cynnwys cyflawni unrhyw ymrwymïadau penodol a wnaed cyn Etholiad Cyffredinol 2019.

Ailadeiladu Rhagoriaeth Ymgyrchu: 3c

Deall a sefydlu'r adnoddau a'r prosesau sy'n ofynnol i ddatblygu ymgyrchoedd etholiadau cyffredinol ysbrydolg a lwyddiannus a rhoi'r ymgyrchoedd hynny ar waith

Fe wnaeth yr ystyriaethau dilynol ddylanwadu ar safbwynt y Grŵp ynghylch sut ddylid gweithredu hyn yng Nghymru:

- Mae'r argymhellion yn y rhan hon o Adolygiad Thornhill, ynghylch y broses ymarferol o gyflawni ymgyrch etholiadol, yn berthnasol i raddau helaeth i Gymru yn yr un modd ag y maent yn berthnasol i'r cyd-destun ffederal, ac eithrio'r ffaith fod gan y Blaid yng Nghymru lawer llai o adnoddau ariannol a staffio na'r Blaid Ffederal.
- Mae ansawdd cyfathrebiadau a negeseuon yn ystod ymgyrchoedd etholiadol wedi bod yn wan ac yn ddi-drefn yn aml (mae hon yn broblem tymor hir, nid un sy'n benodol i Etholiad Cyffredinol 2019).
- Mae ansawdd llenyddiaeth etholiadol, dylunio creadigol, a hysbysebu digidol yn aml wedi bod yn neilltuol o wan yng Nghymru.
- Mae gweithgarwch codi arian tymor hir wedi bod yn wan yng Nghymru, a chroesawir y penderfyniad i recriwtio Swyddog Codi Arian penodedig.
- Mynegwyd rhywfaint o bryder ynghylch ffynonellau rhai o'r cyfraniadau a roddwyd i'r Blaid yng Nghymru, ei hymgeiswyr, neu Swyddogion y Blaid.
- Efallai fod cytundeb Uno i Aros wedi effeithio'n negyddol ar ein perfformiad uniongyrchol yn yr etholiad (yn sicr, fe wnaeth effeithio'n negyddol mewn rhai etholaethau), a heb os, fe wnaeth effeithio'n negyddol ar ymddiriedaeth a hyder yn y Blaid.
- Mae erthygl 19.1 Cyfansoddiad Ffederal y Democratiaid Rhyddfrydol yn nodi fod dewis ymgeiswyr yn gyfrifoldeb i'r Blaid Wladol, ac mae erthygl J6 Cyfansoddiad Democratiaid Rhyddfrydol Cymru yn nodi y "Dylai'r Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr sicrhau fod darpar ymgeiswyr yn cael eu dewis ar gyfer pob... etholaeth seneddol". Er gwaethaf y gwahaniaeth rhwng darpar ymgeiswyr ac ymgeiswyr enwebedig, mae Grŵp yr Adolygiad yn pryderu nad oedd y mecanweithiau a ddefnyddiwyd i dynnu enwebiadau ymgeiswyr yn ôl cyn Etholiad Cyffredinol 2019 yn cyd-fynd ag ysbryd y cyfansoddiad Ffederal nac ysbryd cyfansoddiad Cymru, nac ychwaith ag arferion da mewn perthynas â democratiaeth y blaid.

- Yn y dyfodol, ni ddylid cytuno i unrhyw gytundeb etholiadol sy'n effeithio ar Gymru heb gynnig cadarnhaol o gefnogaeth gan Gynhadledd Cymru, a dylai unrhyw gynnig o'r fath gael ei godi mewn da bryd cyn etholiad disgwylidig (oherwydd, fel arall, bydd yn rhaid cyfyngu ar anghytundeb cyhoeddus).

CAM 35: Yn dilyn datblygiad y strategaeth tymor hir (Cam 5), dylai'r holl randdeiliaid nodi unrhyw fylchau o safbwynt adnoddau a all atal y strategaeth rhag cael ei gweithredu'n llwyddiannus, a dylai'r Prif Weithredwr ar y cyd â Bwrdd y Blaid yng Nghymru lunio cynllun i nodi unrhyw wendidau.

CAM 36: Dylai codi arian gael ei gynnwys fel rhan o'r hyfforddiant gorfodol i ymgeiswyr, fel yr awgrymir yng Ngham 18, a dylai fod yn elfen graidd o gynlluniau gweithredu datblygiad Pleidiau Lleol (Cam 26).

CAM 37: Datblygu, gweithredu a chyfathrebu Protocol ynghylch Cyfraniadau ar gyfer Democratiaid Rhyddfrydol Cymru, gan ystyried gofynion y gyfraith, ystyriaethau moesegol, tryloywder a phrosesau craffu mewnol. Dylai'r protocol hwn fod yn berthnasol i Ddemocratiaid Rhyddfrydol Cymru, Pleidiau Lleol, Pwyllgorau Rhanbarthau Etholiadol y Senedd, Sefydliadau Cysylltiedig Penodedig, ymgeiswyr, cynrychiolwyr etholedig, a Swyddogion y Blaid.

CAM 38: Cyfrannu at waith y Blaid Ffederal i ddatblygu protocol ynghylch ymdrin â chytundebau etholiadol (Thornhill: 3c(x)), gan sicrhau fod unrhyw benderfyniad i lunio cytundeb etholiadol yng Nghymru yn benderfyniad i'r Blaid yng Nghymru ac ni ddylai unrhyw drafodaethau a gaiff eu cynnal gan Swyddogion Ffederal fod yn berthnasol yng Nghymru oni chaiff hynny ei gymeradwyo trwy gyfrwng mecanwaith a ddisgrifir yng Nghyfansoddiad Democratiaid Rhyddfrydol Cymru. Os bydd y Blaid Ffederal yn cyhoeddi protocol sydd ddim yn adlewyrchu'r safbwynt hwn, dylid cyflwyno Diwygiad i'r Cyfansoddiad yn y Gynhadledd Ffederal i weithredu'r safbwynt a ddisgrifir uchod.

CAM 39: Llunio diwygiad i'r cyfansoddiad a'i gyflwyno i Gynhadledd Cymru, yn nodi na ddylai unrhyw gytundeb etholiadol sy'n effeithio ar etholiadau San Steffan neu'r Senedd gael ei gyd-drafod na'i gymeradwyo heb gynnig cadarnhaol o blaid a gytunir gan Gynhadledd Cymru. Addasu adran J i gynnwys darpariaeth yn nodi y dylai'r Pwyllgor Ymgyrchoedd ac Ymgeiswyr weithredu pob cam o fewn eu grym i sicrhau yr enwebir ymgeiswyr (yn hytrach na'u dewis yn unig) ar gyfer holl Etholaethau'r Senedd a San Steffan, oni bai y cydnabyddir unrhyw gytundeb etholiadol fel y nodir uchod.